

Město s neblahým osudem

STAROBYLÝ TURECKÝ HASANKEYF NA ŘECE TIGRIS

Překrásné místo v hlubokém kaňonu mělo významné postavení za všech historických období v posledních dvou až třech tisíciletích. Přesto jeho část zřejmě zmizí pod hladinou mohutné přehrady.

FOTO: ARCHIV

Kdysi mocné kurdské město asi zatopí vody stavěné přehrady Ilisu.

Rozsáhlá přehrada Ilisu na druhém ze dvou veletoků východu Turecka, řece Tigris (turecky Didžle), je další z politicky kontroverzních investic, jimiž chtějí Turci ekonomicky povznést a civilizovat kurdská sídelní území. Prvním dílem Jihovýchodního anatolského projektu GAP se stala Atatürkova přehrada na Eufratu (turecky Furat). Po vybudování tu Turci zavlažují rozlehlé plochy polopouště a doslova drží ruku na kohoutku, který pouští vodu do celé půlky Sýrie. První dějství nevyhlášené války o vodu způsobilo nemalé napětí mezi oběma zeměmi.

Ani druhá stavba projektu není bez úskalí. Pod hladinou Tigridu zřejmě zmizí část jednoho z nejceněnějších historických míst této části země – starobylého Hasankeyfu. Autoři projektu tvrdí, že osmdesát procent památek zůstane nad úrovní vodní hladiny. Zbytek pamětihodností, včetně několika mešit, tureckých lázní a pozůstatků historického mostu přes Tigris, chce vláda přemístit do jakéhosi muzea pod širým nebem. Stavět se začalo vloni v srpnu.

Překrásné místo v hlubokém kaňonu mělo významné postavení za všech historických období v posledních dvou až třech tisíciletích. Památky na rozloze několika kilometrů čtverečních po sobě zanechali římská a byzantská osadníci, Arabové i turečtí Artukovci, kteří Hasankeyf ve 12. století učinili svým hlavním městem. Po nich tu vládl místní kurdský kmen Ajjúbovců a posléze Osmané. Přestože celá lokalita patří díky zasazení do členité krajiny mezi sugestivní urbanistické divy, snad nejpůsobivější je obydlí na skalní stěně kaňonu, protkaná schodištěm, v jejíž blízkosti ústí rozvaliny starého mostu.

Slavná minulost

Podívejme se zblízka na město, jehož osud se sice zdá být potvrzen, ale ani po třiceti letech od vyhlášení nepřichází. Na obou březích lze najít připomínky bohaté minulosti. Už arabský geograf Ibn Hawqal popisuje v 10. století město Hisn Kajfa jako rozlehlé sídlo, v němž nachází paláce, lázně, útulky karavan, vše vytesané z kamene, a za silným opevněním četná předměstí. Hlavní část zá-

stavby vznikla na útesech a plošině nad jižním břehem Tigridu. Na opačném, nižším břehu nelze přehlédnout mauzoleum Zejnal beje, syna tureckého prince rodu Ak Kojun (doslova „bílý beran“), který v 15. a 16. století ovládal východ Anatolie, Mezopotámii a Kavkazsko spolu se západní částí Persie. Stavba s cibulovitou barevnou kupolí z doby největšího rozkvětu města nezapře persko-mongolský původ. Zelené, modré a tyrkysové glazované dlaždice odlišují hrobku od jiných v Malé Asii.

Na strmém ostrohu nad řekou našel impozantní místo hrad, rozlehlá pevnost, kterou rozšířili především za časů kurdského emíra

Jak se tam dostat

Hasankeyf leží v jihovýchodním Turecku v provincii Batman, asi 45 km od syrských hranic. Dostanete se sem i letecky. Turkish Airlines létají z Prahy do Batmanu, mezipřistání je v Istanbulu, resp. Ankaře. Nebo můžete využít spoje do města Van a odtud pokračovat tamní dopravou.